

בשלח – מאיגרא רמא לשיגרא עמיקתא....

1. שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק ח
(ח) וַיִּסְדֹּק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיְרַדֵּף אַחֲרַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רָמָה:
רש"י
ביד רמה - גבורה גבוהה ומפורסמת:

2. שמות (פרשת בשלח) פרק יד פסוק לא
וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיֵּירָאוּ הָעָם אֶת ה' וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עֲבָדוּ: פ
אור החיים
(לא) וייראו העם את ה'. פי' יראת הרוממות, אבל יראת העונש מן הסתם היתה להם קודם במצרים.

3. שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק יא
(יא) מִי קָמְכָה בְּאֵלֶם ה' מִי קָמְכָה נֶאֱדָר בְּקִדְשׁ נֹרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה פֶלֶא:
רש"י הירש
כשם ש"ימינך וגו'" הוא סיכום חוויית הנצחון האלוקי על כוחות החברה, כן מסכם מי - כמכה וגו' את חזיון השלטון החופשי של ה' על איתני הטבע. קיימים אמנם "אלים", כוחות מתניעים הפועלים בטבע, אולם אף - על - פי שעושים אותם לאלוקים, הרי הם כפופים וכפופים בכוח אדיר לסדרים שאתה קבעת להם. אתה לבדך בן - חורין, ואינך כבול על - ידי סדרי הטבע ופועל ידוך; אתה מושל בחירות במפעלך ובכוחות שיצרת, ושבני האדם עושים אותם לאלוקים:

4. שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק כב - כד
(כב) וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיִּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם: (כג) וַיִּבְאוּ מִרְתֵּה וְלֹא יָכְלוּ לִישְׁתֹּת מַיִם מִמֶּרָה כִּי מַרִּים הֵם עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ מֶרָה: (כד) וַיִּלְווּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה נִּשְׁתָּה:
אור החיים

(כד) וילוונו וגו' לאמר. יספר הכתוב בגנותם כי באו בריב, ואין הכתוב מקפיד אלא על תלונותם, אבל על פרט אומרם מה נשתה לא יקפיד ה' אם היו אומרים כדרך שואל חסרונו:

5. שמות (פרשת בשלח) פרק טו פסוק כה
(כה) וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיֹּרֶהוּ ה' עַץ וַיִּשְׁלַח אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסָּהוּ:
רש"י

(כה) שם שם לו - במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שבת ופרה אדומה ודינין:

6. שמות (פרשת בשלח) פרק טז פסוק ב - ד
(ב) ויילינו וילוונו כל עדת בני ישראל על משה ועל אהרן במדבר: (ג) ויאמרו אלם בני ישראל מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב: ס (ד) ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם וילקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתך אם לא:
רש"י

(ב) וילוונו - לפי שכלה הלחם:
(ד) דבר יום ביומו - צורך אכילת יום ילקטו ביומו, ולא ילקטו היום לצורך מחר: למען אנסנו הילך בתורתך - אם ישמרו מצות התלויות בו, שלא יותירו ממנו ולא יצאו בשבת ללקוט:

7. מי השילוח חלק א עמוד עז

וילכו שלושת ימים היינו אחר העסק הגדול שהיה להם בים סוף שהיו אומרים שירה, וההשגה הגדולה שהיתה שם התגלות השכינה כמו שמבואר 'ראתה שפחה בים וכו' ואחרי זה הלכו שלושת ימים ולא השפיע להם הש"י שום התחדשות, וזה לא מצאו מים, היינו שלא מצאו שום תשוקה וחשק ונפל דעתם מאד מזה, ויורהו ה' עץ ומתרגמינן ואלפא ה' אעא, היינו שהיה ה' יתברך מלמד אותנו עצה היינו ששלח לדעתו שזאת השביתה והנייחא בלי שום עסק, בזה נמצא אור טובה מהש"י מאחר שזהו רצונו יתברך גם זה היא טובה עמוקה

עבודת השיגרה מחברת את האדם

8. תלמוד בבלי מסכת יומא דף עו עמוד א
שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחי: מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה? אמר להם: אמשול לכם משל: למה הדבר דומה - למלך בשר ודם שיש לו בן אחד. פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונותיו בכל יום, והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר: שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאביהן שבשמים.

9. תלמוד בבלי מסכת יומא דף עה עמוד א

תנא משמיה דרבי יהושע בן קרחה: בשר ששאלו שלא כהוגן (מתוך כרס מלאה שהרי מקנה רב היה להם). - ניתן להם שלא כהוגן, (ירד להם עם חשיכה שעה שאינה ראויה לתקן אותה עד שעת הסעודה). לחם ששאלו כהוגן (שאי אפשר להיות בלא לחם). - ניתן להם כהוגן (בבוקר שיש שהות להכינו), מכאן למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא בלילה

10. רמב"ן שמות (פרשת בשלח) פרק טז פסוק ו

והנכון בעיני כי היה הפלא במן גדול מאד. כי השלו הגיז אותנו מן הים ברוח נסע מאתו כדרך העולם, אבל המן נוצר להם עתה יצירה חדשה בשמים כענין מעשה בראשית, והוא מה שאמרו בו (אבות ה' ו) שנברא בין השמשות:

11. במדבר (פרשת בעלולות) פרק יא פסוק ד - ז

(ד) וְהֶאֱסַפְסַף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הַתְּאֻזִּי וַיִּשְׁבּוּ וַיִּכְפּוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בָּשָׂר: (ה) זָכְרָנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם אֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת הָאֲבֻטְחִים וְאֶת הַחֲצִיר וְאֶת הַבְּצִלִּים וְאֶת הַשּׁוּמִים: (ו) וְעֵתָה נַפְשֵׁנוּ יִבְשֶׁה אֵין כָּל בְּלִתֵּי אֵל הַמֶּן עֵינֵינוּ: (ז) וְהַמֶּן כִּזְרַע גֹּד הוּא וְעֵינֵנו כְּעֵין הַבְּדֹלַח: (ט) לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמִים וְלֹא חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרֵה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם: (כ) עַד חֲדָשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאִפְכֶם וְהָיָה לָכֶם לְזָרָא יַעַן כִּי מֵאִסְתֶּם אֶת ה' אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וְתִבְנִי לִפְנֵי לֵאמֹר לְמָה זֶה יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם: (לג) הַבָּשָׂר עוֹדְנָה בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרָם יָקָרָה וְאֵף ה' חָרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל ה' בְּעַם מִכָּה רַבָּה מֵאִד: (לד) וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמִּקוֹם הַהוּא קִבְרוֹת הַתְּאֻזִּי כִּי שָׁם קָבְרוּ אֶת הָעָם הַמִּתְאַוִּים:
ספורנו

(כ) והיה לכם לזרא. שתאכלו ממנו עד שיוליד בכם מותר מחליא

19. שמות רבה (וילנא) (פרשת בשלח) פרשה כו סימן ב
מה כתיב שם (שם / שמות י"ז) / היש ה' בקרבנו אם אין ויבא עמלק, וכי מה ענין זה אצל זה משל לתינוק שהיה רוכב על כתיפו של אביו וראה חבריו של אביו אמר לו ראית את אבא, אמר לו אביו אתה רוכב על כתפי ואתה שואל עלי, הריני משליכך ויבא השונא וישלוט בך, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל אני נשאתי אתכם על ענני כבוד ואתם אומרים היש ה' בקרבנו לפיכך יבא השונא וישלוט בכם הוי ויבא עמלק.

20. שיג ושיח חלק א עמוד 243
בטהובן קם בכל יום עם שחר והכין לעצמו קפה. הוא הקפיד מאד בטקס: בכל כוס היו צריכים להיות שישים פולים בדיוק, והוא ספר אותם בכל פעם. או אז היה מתיישב אצל שולחנו ומחבר מוזיקה עד שתיים או שלוש אחר הצהריים. אחר כך היה יוצא להליכה ארוכה ואיתו עיפרון וכמה גליונות תווים כדי להעלות על הכתב כל רעיון שיעלה במוחו בדרך. מדי ערב אחרי הארוחה, היה שותה בירה, מעשן מקטרת, ועולה על יצועו לא יאוחזר מעשר... הפרטים הללו מופיעים יחד עם עוד 150 דוגמאות השאובות מחייהם של גדולי הפילוסופיה, הציירים, המלחינים והסופרים בספרו של מייסן קארי פולחנים של יום יום: איך גדולי המוחות מפנים זמן, מוצאים השראה ויושבים לעבוד. המסר בספר פשוט. לרוב האנשים היצירתיים יש הרגלים קבועים. סדר היום השגרתי שלהם היא הקרקע המנביטה את זרעי היצירתיות... שימו לב לפרדוקס האנשים הללו כולם חדשנים, חלוצים, פורצי דרך, אנשים שניסחו רעיונות חדשים.. עשו דברים שאיש לא עשה כמותם קודם... הם זינקו אל הלא נודע. אך חיי היום יום שלהם היה ההפך מכך: שגרתיים עד כדי טקסיות, אפשר אפילו לקרוא להם משעממים.... זה יסודו של מדרש מאלף... משמעות בחירתו של בן פזי ברורה: כל הרעיונות הנאצלים בעולם - האמונה שהאדם נברא בצלם אלוקים, אחדות ה', אהבת הזולת - הם כענן פורח כל עוד אינם מיתרגמים להרגלי מעשה ועל ידי כך להרגלי הלב. כולנו חוויון רגעים של התרשמות כששמענו על רעיון גדול, על תפיסה מטלטלת מציאות, על תכנית גדולה היכולה לשנות את חיינו. כעבור שנה, כעבור שבוע, אפילו למחרת היום, הדבר כבר נשתכח מאיתנו או היה לזכרון רחוק, לכל היותר געגוע לדבר שהיה יכול להיות. האנשים המשנים את העולם, בין בקטנות ונסתרות ובין בגדולות ונצורות, הם ההופכים חווית שיא לשגרת יום יום... ההלכה מעמידה מערכת של הרגלים קבועים, אשר כמו אותם הרגלי יום יום של גאוני היצירה מארגנים את התודעה מחדש, מכניסים לחיינו משמעת ומשנים את הדרך שבה אנו מרגישים, חושבים ופועלים

21. שם עמוד 245
רוב רובה של היהדות נראה בוודאי למתבוננים מבחוץ, ולעיתים גם לשומרי המצוות עצמם, משעמם, שגרתי, חזרתי, אחוז אובססיה לפרטים ובדרך כלל נטול דרמה והשראה. אבל כך ממש נראים גם, לרוב אורך הדרך, הלחנת סימפוניה עילאית, שיפור יישומון להיט ובניית מותג שובר שוק. הדברים המלהיבים הללו נוצרים בעבודה קשה, בקשב ממוקד ובפולחני שגרה.... חוויות. הן מקננות בזיכרון, אך אינן חלק מחיי היום יום. הן אינן שזורות ברקמת האישיות שלנו, אין להן השפעה על מעשינו, על הישגינו, על היותנו. היהדות מבקשת להפוך אותנו לאמנים יוצרים, שיצירתם הגדולה ביותר הם חייהם, ולשם כך נדרשים הרגלים של יום יום

12. תלמוד בבלי מסכת יומא דף עה עמוד ב
תנו רבנן: לחם אבירים אכל איש - לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו, דברי רבי עקיבא. וכשנאמרו דברים לפני רבי ישמעאל אמר להם: צאו ואמרו לו לעקיבא: עקיבא טעית! וכי מלאכי השרת אוכלין לחם? והלא כבר נאמר לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי אלא מה אני מקיים אבירים - לחם שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אבירים.

13. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נא עמוד א
ולא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה.

14. מי השילוח ליקוטים סוכה
ביאר בזה כבוד אצמו"ר... שמזה הלשון משמע שמקודם היה נראה להם לפעמים שחסר אצלם אור, ומהארת בית השואבה נתוודע להם למפרע אשר מעולם לא היו משוללי אור.

15. פתיחה לספר עין יעקב
בן זומא אומר: מצינו פסוק כולל והוא "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", בן ננס אומר: מצאנו פסוק כולל יותר והוא "ואהבת לרעך כמוך", שמעון בן פזי אומר: מצאנו פסוק כולל יותר והוא "את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים".

16. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סא עמוד ב
בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו: רבינו, עד כאן? אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך - אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי: מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו? היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד.

17. הרב יצחק הוטנר
רבי עקיבא אשר לימד אותנו מהי גבורה והרואים, קרא את קריאת שמע עם מותו, אשר הפכה לסמל של גבורה לכל הדורות הבאים. ברם אם נעיין במדרש נגלה שרבי עקיבא קרא קריאת שמע מסיבה אחרת:

"בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמיים" [ברכות, סא, ב]. רבי עקיבא קרא את קריאת שמע בגלל שהגיע זמנה הקבוע. זו ההרואיות האמיתית של רבי עקיבא, היכולת לשמור על "התמיד" גם ברגעים הקשים ביותר. היכולת להתמיד ולמצוא את הקדושה והיופי שבשגרה, הינו הנכס הגדול ביותר בחיים. יש לנו נטייה לחפש תמיד את "שוברי השגרה". אנו רואים בשגרה אשר תופסת את מרבית זמננו, כדבר אפור ומשעמם וכך מעבירים אנו את רוב ימינו בחוסר עניין ומשמעות. מפתח האושר בחיים הינו "התמיד". היכולת להעריך את השגרה ולמצוא בה תוכן ומשמעות, יש בה כח ועוצמה.

18. שמות (פרשת בשלח) פרק יז פסוק א - ג
(א) וַיִּסְעוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר סִין לְמִסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וַיִּחַנו בְּרַפְדִּים וְאֵין מַיִם לְשִׁתְּת הָעָם: (ב) וַיִּרְבֶּ הָעָם עִם מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תָנוּ לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה מֶה תִּרְיֹבוּן עִמָּדִי מֶה תִּנְסֹוּן אֶת ה': (ג) וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמַּיִם וַיֵּלֶן הָעָם עַל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לָמָּה זֶה הַעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת בְּנֵי וְאֶת מִקְנֵי בְצִמָּא: (ז) וַיִּקְרָא שָׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמְרִיבָה עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת ה' לֵאמֹר הִישׁ ה' בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין: פ ... (ח) וַיִּבֶא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפְדִּים:

22. שם עמוד 246

כיום ידוע לנו, בזכות אמצעי הסריקה של פעילות המוח, שתרגול רוחני חוזר ונשנה משנה את ארגונו של המוח. הוא גם מקנה לו חוסן פנימי. הוא הופך אותנו למכירי טוב, הוא נותן תחושת אמון בסיסית במקור הווייתנו. הוא מעצב את זהותנו, את אופן הפעולה והדיבור והחשיבה שלנו ... עבודת ה' היא עבודה - במלוא מובן המילה, במלוא הקושי, העמל, העשייה וההתמדה.... מסופר על שחקן גולף ידוע שנשאל לסוד הצלחתו וענה: "פשוט היה לי מזל, אבל מה שמצחיק הוא שככל שהתאמנתי יותר, כך היה לי יותר מזל". ככל שגדול רצונכם בשיאים רוחניים, כך נחוצים לכם יותר השרה וההרגל של ההלכה, ה"דרך" היהודית לאלוקים.

סיכום קצר:

בפרשת בשלח אנו נפגשים בשני מצבים קוטביים אצל עם ישראל. מצב של גבורה גדולה שהשיא שלו בא לידי ביטוי בשירת הים ומצב של קושי הסתגלותי להליכה במדבר שגורר אחריו תלונות. חייו של אדם מורכבים מחוויות ומחיי שגרה. נטיית האדם להעריך מאד את החוויה החד פעמית ולבוז לחיי השגרה. המסע החינוכי אותו עובר עם ישראל במדבר הוא מסע בו לומדים שחיי השגרה הם אלו שבונים ומקדמים את האדם ולא עולם החוויות. ככל שאדם ידע להאריך את חיי השיגרה כך השפעתו תהיה גדולה יותר גם על עצמו וגם על העולם

שבת שלום!

